SOSYAL BİLGİLER

6. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

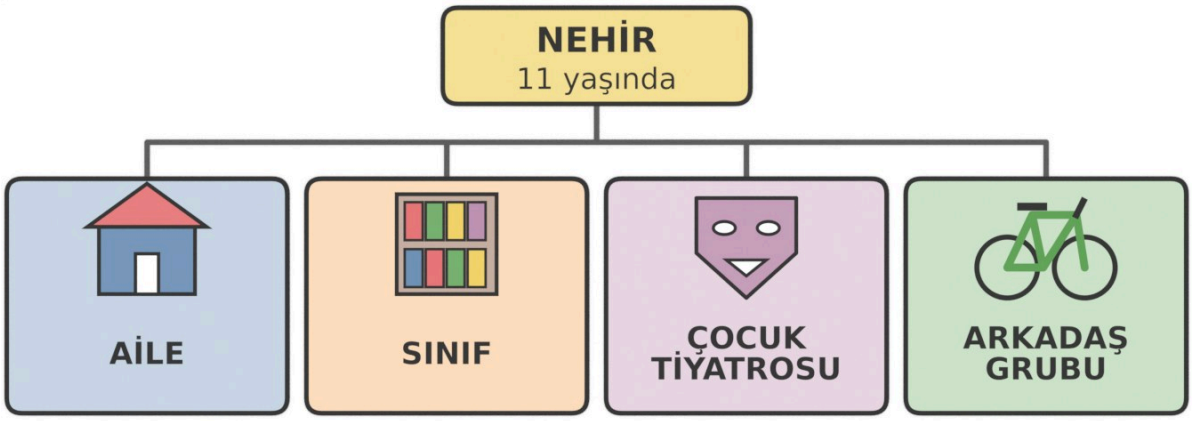
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 5 · 2. SÜRÜM

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Nehir, 11 yaşında bir 6. sınıf öğrencisidir. Annesi, babası ve 16 yaşındaki ağabeyi Alp ile yaşar; akşamları sofrayı kaldırmak onun görevidir. Bu dönem sınıf kitaplığından sorumludur. Cumartesi günleri belediyenin çocuk tiyatrosunda provaya gider; yeni oyunda bir kaplumbağayı canlandıracaktır. Pazar sabahları mahalledeki arkadaşlarıyla bisiklet turuna çıkar ve turların rotasını çoğunlukla o planlar. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

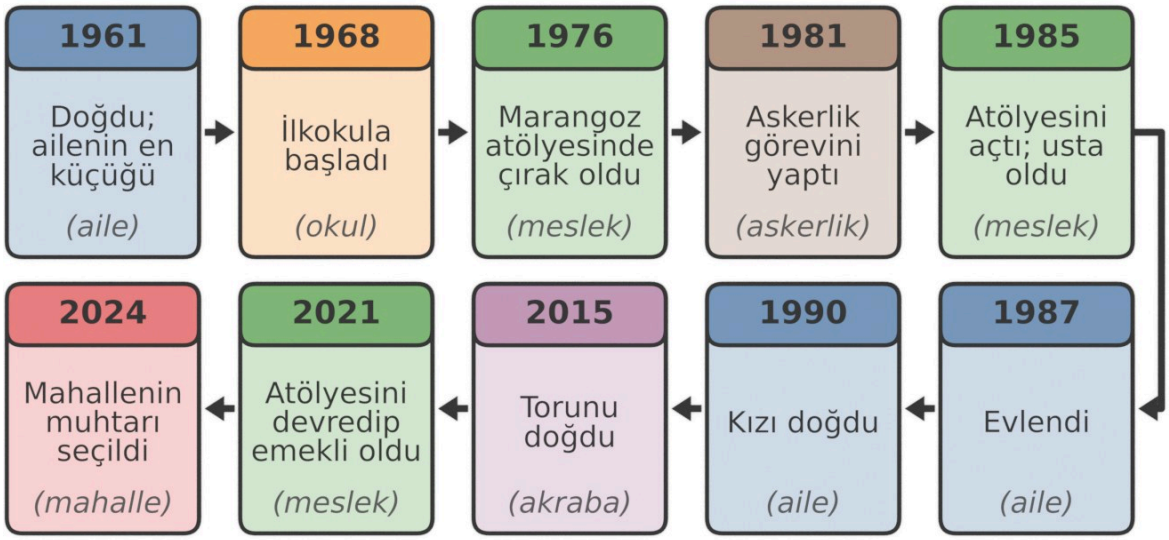

1.1. Görseldeki dört grubun her birinde Nehir'in üstlendiği bir rolü metne dayanarak yazınız. (8 puan)

1.2. Nehir'in rollerinden birini doğuştan (akrabalık bağıyla) kazanılan, birini ise sonradan (isteğiyle ya da çabasıyla) kazanılan rollere örnek olarak yazınız. (4 puan)

1.3. Nehir'in çocuk tiyatrosundaki rolünü, ailesinde doğuştan sahip olduğu bir rolle zaman içinde değişme bakımından karşılaştırınız. (3 puan)

2. Okul gazetesinin "Mahallemizin Hafızası" köşesi için 6. sınıf öğrencileri, mahallenin muhtarı Sabri Bey ile söyleşi yapmıştır. Öğrenciler, Sabri Bey'in hayatındaki önemli olayları aşağıdaki tarih şeridinde göstermiştir. Şerit üst sırada soldan sağa başlar, alt sırada sağdan sola devam eder. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

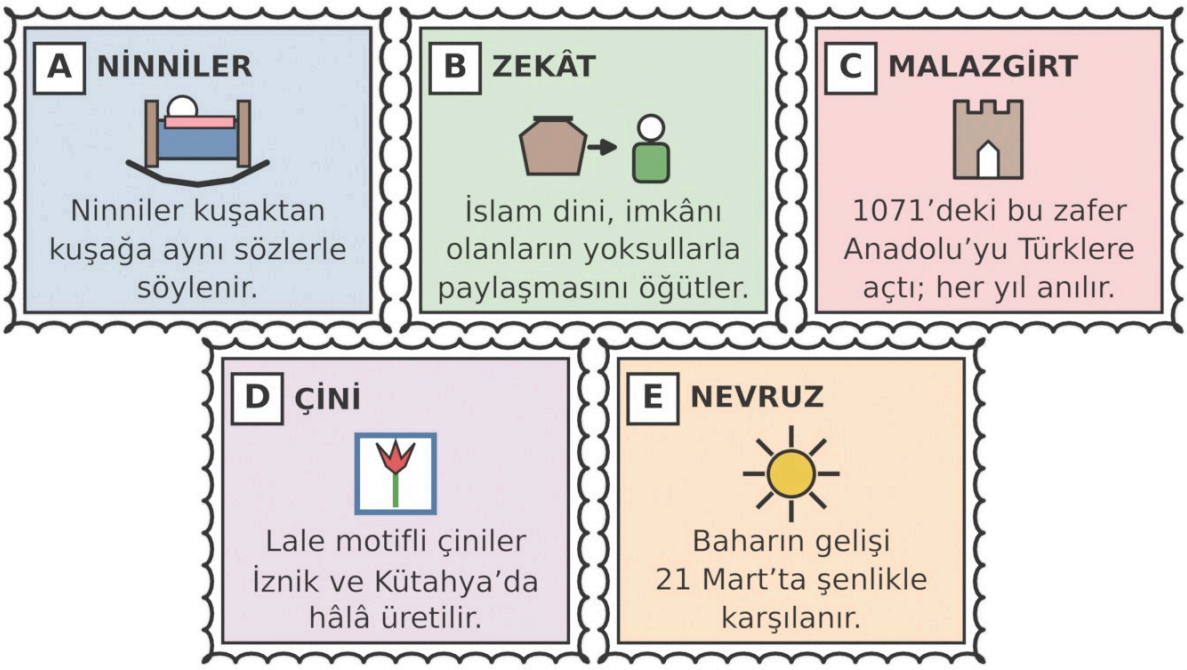
2.1. Tarih şeridine göre Sabri Bey'in 1990'da sahip olduğu ve bugün de sürdürdüğü bir rolünü yazınız. Yine tarih şeridinden Sabri Bey'in artık içinde yer almadığı bir grubu bulunuz ve bu gruptan neden ayrıldığını belirtiniz. (4 puan)

2.2. Sabri Bey'in 1981'deki asker rolü ile 1985'teki usta rolünü aşağıdaki tabloda karşılaştırınız. (6 puan)

Rol	Grubu	Bir sorumluluğu	Bir hakkı
Asker (1981)	.....	.....	.....
Usta (1985)	.....	.....	.....

2.3. Tarih şeridinden birer örnek vererek Sabri Bey'in rollerinin değişmesine yol açan iki etkeni açıklayınız. Sabri Bey'in hayatından yola çıkarak gruplar ve roller hakkında bir genelleme yapınız. (5 puan)

3. 6/B sınıfının öğrencileri, Sosyal Bilgiler dersinde "Bizi Bir Arada Tutanlar" adlı bir pul serisi tasarlamıştır. Serideki beş pul aşağıda verilmiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

3.1. A-E harfleriyle gösterilen pulların her biri, kültürel bağlarımızı oluşturan beş ögeden farklı birini tanıtmaktadır. Her pulun tanıttığı kültürel bağ ögesini yazınız. (5 puan)

3.2. Pullardan ikisini seçiniz. Seçtiğiniz her pulda tanıtılan kültürel ögenin insanları birbirine nasıl bağladığını günlük hayattan bir örnekle açıklayınız. (10 puan)

3.3. Seriye eklenecek son pulun üzerine yazılmak üzere, kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini anlatan kısa bir slogan yazınız. (5 puan)

4. Temmuz ve ağustos 2021'de Antalya'nın Manavgat ilçesi başta olmak üzere ülkemizin pek çok yerinde büyük orman yangınları çıkmıştır. Yangınlarla mücadele sırasında yaşanan bazı olaylar aşağıdaki bilgi kartlarında verilmiştir. (Bilgiler 2021 yılındaki haberlerden derlenmiştir.)

4.1. Kartlardaki davranışlar hangi millî değerlerimizi yansıtmaktadır? İki millî değer yazınız. (4 puan)

4.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin, orman yangını gibi felaketlerde toplumsal birliği nasıl etkilediğini kartlardan bir örnek vererek yorumlayınız. (6 puan)

5. Bir ortaokulda teneffüslerden sonra lavabolarda açık unutulan musluklar dikkat çekmektedir. Okul meclisi üyeleri bir hafta boyunca her teneffüsün sonunda lavaboları dolaşmış, açık buldukları muslukları kapatıp saymıştır. Sonuçlar grafikte gösterilmiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

Okul meclisi toplantısında iki grup şu görüşleri savunmuştur:

	1. grup	2. grup
Sorunun nedeni	Teneffüsler kısa olduğu için öğrenciler zile yetişmeye çalışırken musluğu kapatmayı unutuyor.	Muslukların çoğu eski ve sert; küçük öğrenciler musluğu tam kapatamıyor.
Çözüm önerisi	Her teneffüste lavabolarda sırayla bir nöbetçi öğrenci beklemeli.	Eski musluklar, kendiliğinden kapanan musluklarla değiştirilmeli.

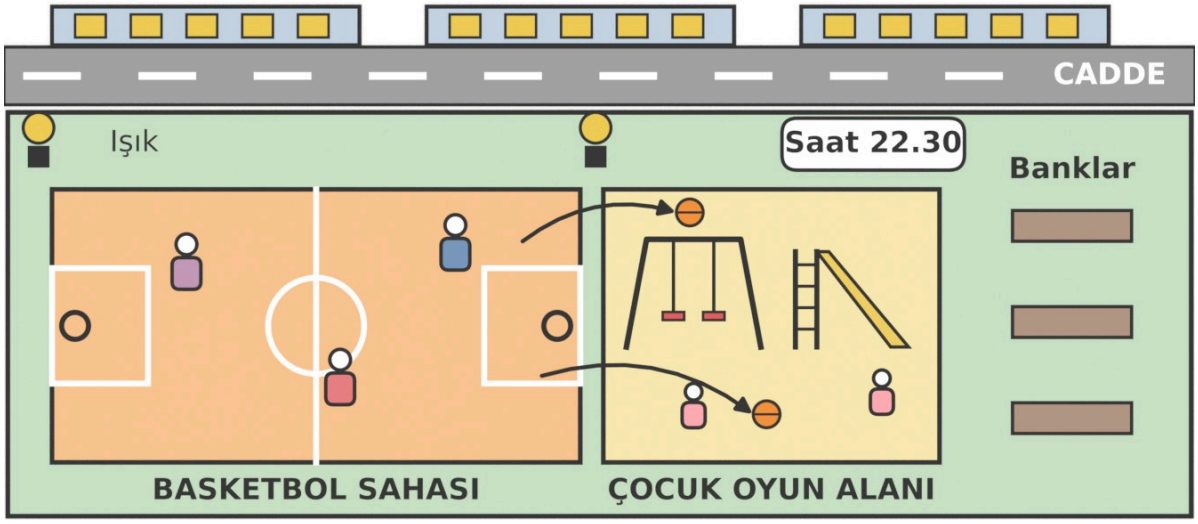
5.1. Grafikteki verilere göre okulda yaşanan toplumsal sorunun adını yazınız. Bir haftada açık unutulan toplam musluk sayısını işlemle bulunuz. (3 puan)

5.2. İki grubun sorunun nedenini açıklarken birbirinden hangi noktada ayrıldığını yazınız. (3 puan)

5.3. Önerilerden birini seçiniz. Seçtiğiniz öneri uygulanırsa sağlayacağı bir yararı ve doğurabileceği bir sakıncayı yazınız. (4 puan)

5.4. İki grubun görüşlerinden de yararlanarak bu sorun için uygulanabilir yeni bir çözüm önerisi geliştiriniz. Önerinizi bir gerekçeyle savununuz. (5 puan)

6. Görselde, son aylarda tartışmalara yol açan bir mahalle parkının akşam saat 22.30'daki durumu gösterilmiştir. Muhtarlığın düzenlediği toplantıda şu görüşler dile getirilmiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

Kişi	Görüşü
Komşu Nuri Bey	"Evim parkın karşısında; gece yarısına kadar bağırışlardan uyuyamıyorum."
Lise öğrencisi Berkay	"Mahallede başka saha yok; ödevlerden sonra ancak akşam oynayabiliyoruz."
Gül Hanım	"Kızım üç yaşında; sahadan kaçan toplar oyun alanındaki çocuklara çarpıyor."
Park görevlisi Sinan Bey	"Sahanın çevresinde tel örgü yok; ışıklar da gece boyunca yanıyor."

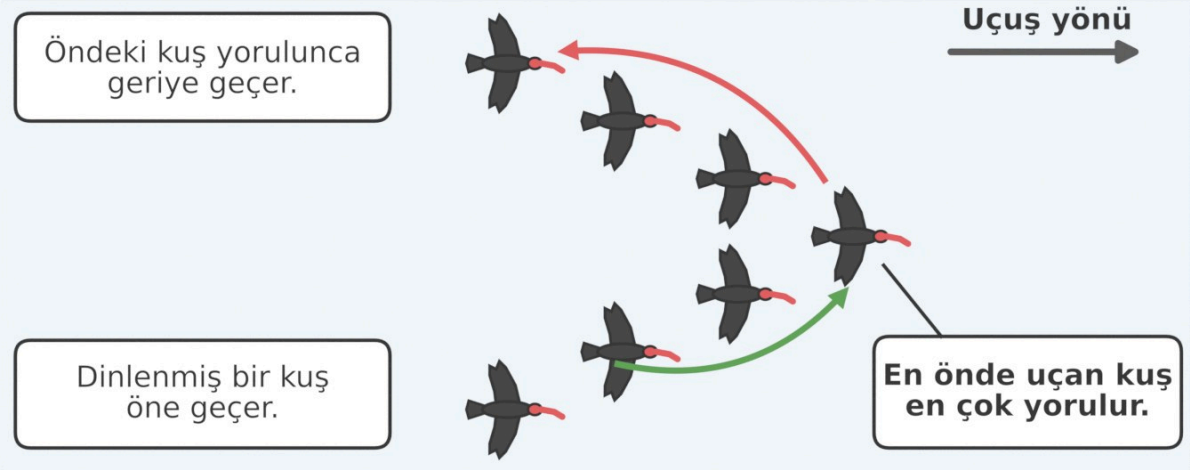
6.1. Komşu Nuri Bey ile Berkay'ın soruna bakışlarında ortak olan bir noktayı ve onları birbirinden ayıran bir noktayı yazınız. (4 puan)

6.2. Sorunun çözümü için en az iki kişinin görüşünü dikkate alan iki çözüm önerisi geliştiriniz. Her önerinin kimlerin görüşüne dayandığını belirtiniz. (6 puan)

6.3. Berkay'ın önerilerinizden birine "Bu öneri biz gençlerin spor yapma imkânını azaltır." diyerek itiraz ettiğini düşününüz. Berkay'ın kaygısını da gözeterek önerinizi nasıl düzenleyeceğinizi ve savunacağınızı yazınız. (5 puan)

7. Kelaynaklar uzun göç yolculuklarında V biçiminde uçar. En öndeki kuş havayı yardığı için en çok yorulan kuştur; arkadakiler ise öndekilerin kanat çırpışıyla oluşan hava akımı sayesinde daha az güç harcar. Bilim insanları, kelaynakların öndeki yorucu yeri sırayla üstlendiğini gözlemlemiştir. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

Bilgi: Nesli tehlike altındaki kelaynaklar ülkemizde Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde koruma altındadır.

7.1. Uzun göç yolculuğu kelaynaklar için nasıl bir sorun oluşturmaktadır? Kelaynakların bu soruna karşı geliştirdiği davranışı açıklayınız. (4 puan)

7.2. Apartmanınızda "Merdivenlerin ve bahçenin temizliğini hep aynı iki aile yapıyor; bu aileler yoruldukça ortak alanlar kirli kalıyor." sorunu konuşulmaktadır. Kelaynakların davranışından yola çıkarak bu soruna birlikte hareket etmeye dayalı bir çözüm önerisi yazınız. Bir komşunuzun "Ben kendi evimi temiz tutuyorum, ortak alanlar beni ilgilendirmez." görüşüne karşı önerinizi savununuz. (6 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
2	SB.6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
3	SB.6.1.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
4	SB.6.1.2. Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
5	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)
6	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)
7	SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.4. Müzakere Etme)

PUANLAMA TABLOSU							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**TOPLAM**
15	*15*	*20*	*10*	*15*	*15*	*10*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 5** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 6. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu kâğıt, aynı senaryonun 2. sürümüdür: öğrenme çıktıları, soru sayısı ve puanlar 1. sürümle aynı, sorular farklıdır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(8 puan)**: Her grup için doğru yazılan bir rol 2 puandır; dört grup için toplam 8 puan verilir. Aile: kız evlat (çocuk, kız çocuk), kardeş (kız kardeş); sınıf: öğrenci, kitaplık sorumlusu, sınıf arkadaşı; çocuk tiyatrosu: oyuncu (çocuk oyuncu, topluluk üyesi); arkadaş grubu: arkadaş, planlayıcı (tur rotasını planlayan, tur lideri). Tiyatro için yalnızca canlandırdığı karakter ("kaplumbağa") yazılırsa o gruptan 1 puan verilir. Rolün yazıldığı grup yanlışsa (ör. sınıf için "oyuncu") o gruba puan verilmez.
- 1.2 **(4 puan)**: Doğuştan ya da akrabalık bağıyla kazanılan rol: kız evlat (çocuk) veya kardeş **(2 puan)**. Sonradan isteğiyle ya da çabasıyla kazanılan rol: tiyatro oyuncusu, kitaplık sorumlusu, öğrenci veya bisiklet turlarının planlayıcısı **(2 puan)**.
- 1.3 **(3 puan)**: Tiyatrodaki rolün değişebileceğini ya da sona erebileceğini belirtme: Nehir her yeni oyunda başka bir karakteri canlandırır, kendi isteğiyle katıldığı topluluktan ayrılabilir, büyüyünce çocuk tiyatrosundan ayrılır **(1 puan)**. Ailedeki rolün (kız evlat ya da kardeş) akrabalık bağına dayandığı için hayat boyu süreceğini belirtme **(1 puan)**. Bu rol sürse de Nehir büyüdükçe roldeki sorumluluklarının değişeceğini belirtme; ör. bugün sofrayı kaldırırken ileride anne babasının bakımına yardım etmesi, ağabeyiyle birbirine destek olması **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

1.1. Ailede kız evlattır. Sınıfta kitaplık sorumlusudur. Çocuk tiyatrosunda oyuncudur. Arkadaş grubunda bisiklet turlarını planlayan kişidir.

1.2. Kardeşlik, akrabalık bağıyla doğuştan kazandığı bir roldür. Tiyatro oyunculuğu ise kendi isteğiyle topluluğa katılarak sonradan kazandığı bir roldür.

1.3. Nehir'in tiyatrodaki rolü kısa sürede değişebilir; yeni oyunda kaplumbağayı canlandırır, sonraki oyunda başka bir karakteri oynar, büyüyünce de çocuk tiyatrosundan ayrılır. Kız evlat rolü ise anne babasıyla arasındaki akrabalık bağı nedeniyle hayat boyu sürer. Ancak bu roldeki sorumlulukları değişir; bugün sofrayı kaldırırken ileride yaşlanan anne babasının bakımına yardım edebilir.

Yanlış cevap: Rol yerine grup adı yazmak (ör. "aile", "tiyatro"); metinde dayanağı olmayan roller yazmak (ör. "sınıf başkanı", "yönetmen"); kardeşliği sonradan kazanılan, tiyatro oyunculuğunu doğuştan kazanılan rol olarak göstermek; "İki rol de hiç değişmez." ya da "İki rol de yakında sona erer." demek ilgili bölümden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: 1990'da sahip olduğu ve bugün de sürdürdüğü rol: baba, eş, kardeş ya da oğul (evlat) **(2 puan)**. 1990'dan sonra kazandığı roller (dede, muhtar) ya da 1990'da olup bugün sürmeyen roller (usta, atölye sahibi) bu bölümden puan almaz. Artık içinde yer almadığı grup ve ayrılma nedeni **(2 puan)**: okul (eğitimini tamamladığı için), askerî birlik (askerlik görevi bittiği için), marangozlar meslek grubu ya da atölye çalışanları (2021'de atölyesini devredip emekli olduğu için). Grup doğru yazılıp neden yazılmazsa ya da neden yanlışsa bu bölümden 1 puan verilir.
- 2.2 **(6 puan)**: Tablodaki her doğru hücre 1 puandır. Asker: grubu askerî birlik (ordu); sorumluluğu vatanı korumak, komutanlarının emirlerine ve askerî kurallara uymak, nöbet tutmak; hakkı izin kullanmak, barınma, beslenme ve sağlık ihtiyaçlarının devletçe karşılanması. Usta: grubu marangozlar (esnaf, meslek grubu) ya da kendi atölyesinin çalışanları; sorumluluğu işini zamanında ve özenle teslim etmek, çırak yetiştirmek, vergisini ödemek, müşterilerine dürüst davranmak; hakkı emeğinin karşılığını (kazanç) almak, iş yeriyle ilgili kararları vermek, esnaf odasına üye olmak.
- 2.3 **(5 puan)**: Tarih şeridinden örnekle açıklanan her etken 2 puandır; iki etken için toplam 4 puan verilir. Kabul edilen etkenler: yaşın ilerlemesi (zamanın geçmesi), eğitim alma (1968 ilkokul), meslek edinme ve meslekte ilerleme (1976 çırak, 1985 usta), askerlik görevi (1981), evlenme (1987), çocuk ve torun sahibi olma (1990, 2015), emeklilik (2021), mahalle halkının oylarıyla seçilme (2024 muhtarlık). Örnek verilmeden yalnızca etkenin adı yazılırsa her etken için 1 puan verilir. Genelleme: insanların dâhil olduğu grupların ve rollerin zaman içinde değiştiği; bazı rollerin sona erip yenilerinin eklendiği, aynı grupta bile rolün değişebildiği (çıraklıktan ustalığa), akrabalık rollerinin ise hayat boyu sürdüğü yargısı **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

2.1. Sabri Bey 1990'da kızı doğduğunda baba olmuştur ve bu rolü bugün de sürdürmektedir. 2021'de atölyesini devredip emekli olduğu için artık marangozlar meslek grubunda yer almamaktadır.

2.2.

Rol	Grubu	Bir sorumluluğu	Bir hakkı
Asker (1981)	Askerî birlik	Komutanlarının emirlerine uymak	İzin kullanmak
Usta (1985)	Marangozlar (meslek grubu)	İşini zamanında ve özenle teslim etmek	Emeğinin karşılığını almak

2.3. Meslekte ilerlemek etkili olmuştur: Sabri Bey 1976'da çırak olarak girdiği meslekte 1985'te kendi atölyesini açıp usta olmuştur. Emeklilik de etkili olmuştur: 2021'de emekli olunca meslek grubundan ayrılmış, 2024'te mahalle halkı tarafından muhtar seçilerek yeni bir rol üstlenmiştir. Buna göre insanların dâhil olduğu gruplar ve rolleri zaman içinde değişir; bazı roller sona ererken yeni roller eklenir.

Yanlış cevap: Bugün de içinde bulunduğu aile ya da mahalle grubunu "artık yer almadığı grup" olarak yazmak; hak ile sorumluluğu karıştırmak (ör. ustanın hakkı olarak "çırak yetiştirmek" yazmak); rollerin değişmesine tarih şeridiyle ilgisiz etkenler (ör. "hava durumu") yazmak; "Roller hiç değişmez." genellemesine varmak ilgili bölümden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(5 puan)**: Her doğru öge 1 puandır: A dil (ninniler), B din (İslam'ın zekât ve sadaka anlayışı), C tarih (Malazgirt Zaferi), D sanat (geleneksel Türk sanatlarından çini), E gelenek-görenek (Nevruz). Gelenek-görenek için "örf ve âdet", dil için "Türkçe" ya da "ortak dil" yazılması da kabul edilir.
- 3.2 **(10 puan)**: Seçilen her pul 5 puandır. Kültürel ögenin insanları nasıl bir araya getirdiğini ya da hangi ortak duyguyu güçlendirdiğini doğru açıklama **(3 puan)**, açıklamayı günlük hayattan ya da puldaki bilgiden bir örnekle destekleme **(2 puan)**. Kabul edilen açıklamalar: Dil: ortak dil insanların anlaşmasını sağlar; ninniler, türküler ve masallar aynı sözlerle kuşaktan kuşağa aktarıldığı için büyüklerle küçükler arasında ortak bir hafıza ve sevgi bağı oluşturur. Din: İslam'ın paylaşmayı öğütleyen zekât ve sadaka anlayışı varlıklı ile yoksul arasındaki farkı azaltır; yardımlaşmayı, kardeşlik ve güven duygusunu güçlendirir. Tarih: Malazgirt Zaferi gibi ortak tarihî olayları birlikte anmak ortak geçmiş ve vatan bilinci oluşturur, insanları aynı duyguda birleştirir. Sanat: çini gibi geleneksel sanatlar milletin ortak zevkini ve değerlerini yansıtır, kuşaktan kuşağa aktarılarak geçmişle bugün arasında köprü kurar ve bu sanatlarla uğraşan farklı insanları bir araya getirir. Gelenek-görenek: Nevruz gibi şenliklerde insanlar bir araya gelir, birlikte eğlenir; dostluk ve birlik duygusu güçlenir.
- 3.3 **(5 puan)**: Sloganda kültürel bağlardan ya da millî değerlerden en az birinin yer alması **(2 puan)**, bunun birlik ve beraberliğe etkisinin ifade edilmesi **(2 puan)**, sloganın kısa, anlaşılır ve özgün olması **(1 puan)**. Birlik vurgusu taşımayan sloganlar (ör. "Ninnilerimizi unutmayalım.") birlik ve beraberlik ölçütünden puan alamaz.

Örnek doğru cevap:

3.1. A: dil, B: din, C: tarih, D: sanat, E: gelenek-görenek.

3.2. B pulu (din): İslam dini, imkânı olanların ihtiyaç sahipleriyle paylaşmasını öğütler. Örneğin mahallemizde Ramazan ayında varlıklı aileler zekâtlarını ihtiyacı olan komşularına verir. Bu paylaşım insanlar arasındaki kırgınlıkları azaltır, kardeşlik ve güven duygusunu güçlendirir. E pulu (gelenek-görenek): Nevruz'da insanlar parklarda ve meydanlarda bir araya gelip baharın gelişini birlikte kutlar. Birlikte eğlenmek komşuları ve farklı yaşlardan insanları kaynaştırır, birlik duygusunu artırır.

3.3. "Dilimiz bir, tarihimiz bir; paylaştıkça büyür birliğimiz!"

Yanlış cevap: Bir ögeyi iki pulda kullanmak ya da pullara yanlış öge yazmak (ör. çini pulu için "tarih", Nevruz pulu için "din"); öge yerine değer ya da konu adı yazmak (ör. "yardımlaşma", "bayram") ilgili puldan puan almaz. Toplumsal birliğe etkiyi açıklamadan yalnızca puldaki bilgiyi tekrar etmek ve birlik ve beraberlikle ilgisi olmayan slogan yazmak ilgili ölçütlerden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(4 puan)**: Her doğru millî değer 2 puandır. Kabul edilen değerler: yardımlaşma, dayanışma, duyarlılık, fedakârlık, vatanseverlik (vatan sevgisi), millet sevgisi, birlik ve beraberlik, sevgi, sorumluluk.
- 4.2 **(6 puan)**: Ortak kültürel bağlar ve millî değerler sayesinde insanların tanımadıkları kişileri de kardeş gibi gördüğünü ve zor zamanda farklı şehirlerden birlikte hareket ettiğini belirtme **(3 puan)**; bu yorumu kartlardaki bir örnekle destekleme (köylülerin traktörle su taşıyıp ekiplere yardım etmesi, başka illerden itfaiye ekiplerinin gönderilmesi, hayvanlarını kaybeden köylülere hayvan gönderilmesi) **(2 puan)**; bu dayanışmanın yangından etkilenenlerin yeniden ayağa kalkmasına ve milletin birbirine güveninin artmasına katkısını belirtme **(1 puan)**.

Örnek doğru cevap:

4.1. Yardımlaşma ve fedakârlık.

4.2. Aynı vatanı paylaşan, ortak bir tarihe ve değerlere sahip insanlar zor bir günde birbirini yalnız bırakmamıştır. Örneğin İstanbul, Ankara, İzmir, Konya ve Denizli'den itfaiye ekipleri kilometrelerce yol gidip yangın söndürme çalışmalarına katılmıştır. Bu dayanışma yangından etkilenen insanların yeniden ayağa kalkmasını kolaylaştırmış, milletimizin birbirine olan güvenini ve birlik duygusunu güçlendirmiştir.

Yanlış cevap: Millî değer yerine kurum, araç ya da olay adı yazmak (ör. "itfaiye", "traktör", "orman yangını"); bilgi kartını yorum yapmadan yalnızca tekrar etmek; felaketlerin toplumsal birliği zayıflattığını söylemek ilgili bölümden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(3 puan)**: Sorunun adı: su israfı **(1 puan)**. "İsraf" ve "suyun boşa akması" da kabul edilir. Toplam: 18 + 12 + 15 + 9 + 14 = 68 musluk (2 puan; işlem doğru kurulup toplama hatası yapılırsa 1 puan).
- 5.2 **(3 puan)**: 1. grubun sorunun nedenini öğrencilerin davranışına (acele etmeleri, dikkatsizlik, teneffüsün kısa olması), 2. grubun ise muslukların eski ve sert olmasına, yani okulun araç gerecine bağladığını belirtme. Fark tam ve doğru yazılırsa 3 puan, yalnızca bir grubun görüşü doğru açıklanırsa 1 puan verilir.
- 5.3 **(4 puan)**: Seçilen önerinin bir yararı **(2 puan)** ve bir sakıncası **(2 puan)**. Nöbetçi öğrenci için yarar: masrafsız olması ve hemen uygulanabilmesi, öğrencilerde sorumluluk bilinci oluşturması; sakınca: nöbetçi öğrencinin teneffüsünü kullanamaması, her lavaboda sürekli nöbet tutmanın zor olması, sert muslukların tam kapanmama sorununu çözmemesi. Kendiliğinden kapanan musluk için yarar: kalıcı olması, hem unutma hem de tam kapatamama sorununu ortadan kaldırması; sakınca: maliyetli olması, satın alma ve takma işinin zaman alması, arızalanabilmesi, öğrencilerin su tasarrufu bilincini geliştirmemesi.
- 5.4 **(5 puan)**: Önerinin iki grubun görüşünü birlikte dikkate alması **(2 puan)**, uygulanabilir ve sürdürülebilir olması **(1 puan)**, öneriyi destekleyen mantıklı bir gerekçe yazılması **(2 puan)**. Örnek öneriler: en çok kullanılan lavabolardaki musluklar okul aile birliğinin desteğiyle kendiliğinden kapanan musluklarla değiştirilsin, diğer lavabolar için her sınıftan haftalık bir "su elçisi" seçilsin; lavabolara "Musluğu kapattın mı?" uyarıları asılsın ve okul meclisi her hafta açık bulunan musluk sayısını panoda duyursun.

Örnek doğru cevap:

5.1. Okulda su israfı sorunu vardır. Bir haftada 18 + 12 + 15 + 9 + 14 = 68 musluk açık unutulmuştur.

5.2. 1. grup sorunun nedenini öğrencilerin acele edip musluğu kapatmayı unutmasına bağlamaktadır. 2. grup ise sorunun nedenini muslukların eski ve sert olmasına, yani araç gerece bağlamaktadır.

5.3. Kendiliğinden kapanan musluklar takılırsa musluk açık kalmaz; bu, sorunu kalıcı olarak çözer. Ancak yeni musluklar pahalıdır ve öğrencilere suyu tasarruflu kullanma alışkanlığı kazandırmaz.

5.4. Okul aile birliğinin desteğiyle önce en kalabalık lavabolardaki eski musluklar kendiliğinden kapanan musluklarla değiştirilmelidir. Diğer lavabolar için her hafta her sınıftan bir "su elçisi" seçilmeli ve elçiler teneffüs sonunda lavaboları kontrol etmelidir. Bu öneri iki grubun görüşünü birleştirir: Hem eski musluklar değiştirilmiş olur hem de öğrenciler su tasarrufu konusunda bilinçlenir. Görev her hafta değiştiği için kimsenin teneffüsü elinden alınmaz ve uygulama yıl boyunca sürdürülebilir.

Yanlış cevap: Toplamı grafikteki değerleri toplamadan yazmak ya da tek bir günün değerini toplam olarak vermek; iki grubun görüşünü aynı kabul etmek; yarar ve sakınca yerine yalnızca öneriyi tekrar etmek; "Lavabolar kilitlensin." gibi öğrencilerin temizlik ihtiyacını göz ardı eden, uygulanabilir olmayan öneriler yazmak ilgili bölümden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(4 puan)**: Ortak nokta: ikisi de sorunun akşam ve gece saatlerinde sahanın kullanılmasıyla ilgili olduğunu belirtmektedir **(2 puan)**. "İkisi de mahallede kendi ihtiyacının (dinlenme, spor yapma) karşılanmasını istemektedir." gibi ortak durumu doğru belirten yakın cevaplar da kabul edilir. Ayıran nokta: Nuri Bey sorunu gürültü ve dinlenme hakkı açısından görürken Berkay sorunu gençlerin spor yapabileceği başka alan ve zaman olmaması açısından görmektedir **(2 puan)**.
- 6.2 **(6 puan)**: Her öneri 3 puandır: uygulanabilir ve sorunu azaltan bir öneri **(2 puan)**, önerinin hangi kişilerin görüşünü dikkate aldığının belirtilmesi **(1 puan)**. Örnek öneriler: sahanın çevresine yüksek tel örgü çekilmesi ve oyun alanının sahadan ayrılması (Gül Hanım, Sinan Bey); saha ışıklarının hafta içi saat 22.00'de kendiliğinden kapanması ve oyun saatlerinin sahaya asılması (Nuri Bey, Sinan Bey); yakındaki okul bahçesinin ya da spor salonunun akşamları ve hafta sonları gençlere açılması (Berkay, Nuri Bey); sahayı kullanmak için sıra listesi hazırlanması (Berkay, Sinan Bey).
- 6.3 **(5 puan)**: Berkay'ın kaygısını anlayıp kabul etme **(1 puan)**; öneride bu kaygıyı gideren bir düzenleme yapma, ör. saha hafta içi saat 22.00'de kapanırken hafta sonları ve okul tatillerinde gündüz saatlerinin gençlere ayrılması, okul spor salonunun akşamları açılması **(2 puan)**; önerinin herkese, Berkay'a da yarar sağlayacağını gerekçelendirerek savunma, ör. gençlerin komşularla tartışmadan rahatça oynayabilmesi, küçük çocukların güvenliğinin ve komşuların dinlenme hakkının da korunması **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

6.1. Nuri Bey de Berkay da sorunun akşam ve gece saatlerinde sahanın kullanılmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Ancak Nuri Bey sorunu gürültü yüzünden dinlenememek olarak görürken Berkay, gençlerin akşamdan başka spor yapabileceği bir zaman ve yer olmadığını düşünmektedir.

6.2. Birinci öneri: Sahanın çevresine yüksek tel örgü çekilmeli ve oyun alanı ile saha arasına çit yapılmalıdır. Bu öneride Gül Hanım'ın ve Sinan Bey'in görüşlerini dikkate aldım. İkinci öneri: Saha ışıkları hafta içi saat 22.00'de kendiliğinden kapanmalı, oyun saatleri sahanın girişine asılmalıdır. Bu öneride Nuri Bey'in ve Sinan Bey'in görüşlerini dikkate aldım.

6.3. Berkay'ın kaygısı haklıdır; çünkü gençlerin de spor yapma ihtiyacı vardır. Bu nedenle hafta içi saha 22.00'de kapanırken cumartesi ve pazar günleri sabahtan akşama kadar gençlere ayrılabilir; ayrıca muhtarlık, okul spor salonunun akşamları gençlere açılması için okulla görüşebilir. Böylece gençler komşularla tartışmadan istedikleri kadar spor yapar, Nuri Bey dinlenebilir, küçük çocuklar da güvende olur. Bu düzenleme parkı kullanan herkesin hakkını korur.

Yanlış cevap: İki kişinin görüşünü aynı ya da tamamen ilgisiz göstermek; "Basketbol sahası kaldırılsın." gibi tek bir tarafı yok sayan öneriler yazmak; Berkay'ın kaygısını dikkate almadan yalnızca "Bu öneri doğrudur." demek ilgili bölümden puan almaz. Kimin görüşünü dikkate aldığı belirtilmeyen öneriler en fazla 2 puan alır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. Doğru cevap:

- 7.1 **(4 puan)**: Sorun: uzun yolculukta yorulmak, özellikle öndeki kuşun havayı yardığı için çok güç harcaması **(2 puan)**. Davranış: V biçiminde uçarak arkadakilerin daha az güç harcaması ve en yorucu olan öndeki yerin sırayla paylaşılması, yani yükün eşit bölüşülmesi **(2 puan)**. Yalnızca "V biçiminde uçarlar." yazıp sıra değiştirmeyi belirtmeyen cevaplar bu bölümden 1 puan alır.
- 7.2 **(6 puan)**: Birlikte hareket etmeye ve görev paylaşımına dayanan uygulanabilir bir öneri **(3 puan)**, ör. apartmandaki her ailenin sırayla bir haftalık temizlik görevini üstlendiği bir çizelge hazırlanması, apartman toplantısında görev listesi oluşturulması, temizlik için ortak para toplanarak bir görevli tutulması. Komşunun görüşüne karşı önerinin savunulması **(3 puan)**: ortak alanları herkes kullandığı için temizliğinin de herkesin sorumluluğu olduğunu, görev paylaşılınca kimseye fazla yük düşmediğini, temiz ortak alanların herkesin sağlığına ve huzuruna katkı sağladığını, iş birliğinin komşuluk bağlarını güçlendirdiğini gerekçe olarak gösterme.

Örnek doğru cevap:

7.1. Uzun göç yolculuğunda kuşlar çok yorulur; en öndeki kuş havayı yardığı için en çok güç harcar. Kelaynaklar V biçiminde uçarak arkadaki kuşların daha az yorulmasını sağlar. Öndeki yorucu yeri sırayla üstlendikleri için hiçbir kuş uzun süre en ağır işi yapmaz.

7.2. Kelaynakların öndeki yeri sırayla paylaşması gibi biz de temizlik işini paylaşabiliriz. Apartman toplantısında bir çizelge hazırlanır ve her aile sırayla bir hafta merdivenlerin ve bahçenin temizliğini üstlenir. Komşuma şöyle cevap veririm: Merdivenleri ve bahçeyi hepimiz kullanıyoruz, bu yüzden temiz tutmak da hepimizin görevidir. İş paylaşılınca kimseye fazla yük düşmez; ortak alanlar temiz olunca hem sağlığımız korunur hem de komşuluk ilişkilerimiz güçlenir.

Yanlış cevap: Kelaynakların "göç etmekten vazgeçtiğini" ya da "yolculuğu tek başına yaptığını" yazmak; ortak hareket içermeyen öneriler yazmak (ör. "Temizliği yapan iki aile devam etsin."); komşunun görüşüne hiçbir gerekçe göstermeden yalnızca "Yanlış düşünüyorsunuz." demek ilgili bölümden puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.